

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Brașov, piața mare Nr. 22. — „Gazeta” etc.
Miercuri, Vineri și Duminică.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe șese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. 50 cr. Tieri externe pe șese luni 14 fr. pe
anu 28 franci.

Anulu XLVI.

Se prenumera:
postele c. și r. și pe la dd. corespondenți.

Anunțiarile:
un'a serie garmondu 6 or. și timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiecare publicare. — Scrisori ne-
trancate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 105.

Vineri 9 (21) Septembrie

1883.

Brasiovu 9 Septembrie.

Altaeri s'era era asteptatu ministrulu-presiedinte Tisza in Orade'a-mare, unde alegătorii au pregatitu unu banchetu in onórea lui. Fericite de locuitorii Oradiei déca in aceste d'ile de trista seriositate mai au disposita si placearea de a arangia festivitati spre a lauda si preamarí pe d-lu Tisza.

Dovedile de simpatia si de incredere, ce i le voru dá aderentii sei cu acést'a ocaziune, voru fi fara indoiéla o mare mângaiere pentru multu nacájitulu primu-ministru, dér' aceste puté-voru óre departá fantoma sudslavica si alte multe spirite neodihnite, ce jóca mereu pe d'inaintea ochiloru sei? Ne indoimu cá dlu Tisza in mijloculu strigatelu de „Eljen” ale mameluciloru sei oradeni isi va puté recastigá linistea sufletésca de mai inainte, pe candu inca nimbulu puterei si a influintiei sale era neatinsu de vijeliile politice din interiorulu regatului, despre care foile subventionate de pretutindeneau diceau, cá este unu eldorado de fericire si de multumire pentru tóte póporele din cuprinsulu seu.

Se vorbesce in Pest'a cá dlu Tisza va t'ine la banchetulu din Oradea-mare unu discursu asupra situatiunei politice. Scimu cá, de candu 'si-a perdutu popularitatea la alegătorii din Debretfnu si de candu nu se mai bucura nici d' increderea protestantiloru unguri, d-lu Tisza s'a aruncatu in bračiele patriotiloru dela Oradea-mare, cari ilu adoréza inca cá pe unu mentoru alu maghiarismului. E lucru naturalu dér', cá si de astadata, candu se afla in strâm-tóre si abia mai scie ce se incépa, cá se apere védi'a si prestigiulu atátu de multu sdruncinatu alu cabinetului, d. ministru-presiedinte alérga la Orade'a spre a 'si mai usurá pučinu pep-tulu rostindu unu discursu asupra situatiunei.

Ce-o se le spuna d-lu Tisza Oradeniloru? Le va spune elu óre, cá Croatii nici intr'unu chipu nu voiescu sé se impace cu ide'a de a avé pe Unguri de stapâni si cá de aceea guvernulu ungurescu in cele din urma totusi va trebui se le faca pe voia, cerendu dela camera restabilirea starei de mai inainte in privinti'a pajoreloru?

Fara indoiéla va trebui se atinga in discursulu seu acést'a cestiune fatala, cáci a vorbi numai despre situatiunea generala européna tocmai acum, candu tóta poporatiunea tierii, maghiara si nemaghiara, este profundu agitata in urm'a miscariloru din intru, n'ar' fi nicidecum consultu. Ba, noue ni se pare, cá d-lu Tisza s'a dusu la Oradea-mare chiaru cu intentiunea de a se pronuntia asupra afaceri croate si de a castigá prin câteva frase bombastice opiniunea publica maghiara pentru ide'a de a se restabilí status quo in Croati'a cu incuviintiarea camerei ungare, ceea ce este egalul cu o retragere mascata d'inaintea principiului pentru care lupta Croatii.

Este fórte critica situatiunea guvernului ungurescu fačia de Croatii, déca d-lu Tisza se vede constrinsu a pledá pentru retragere. E claru cá pajorele impuse dela Pest'a potu fi sustínute numai cu forti'a militara. Prelungirea absolutismului militaru in Croati'a invólva inse mari pericole pentru Ungari'a si mai alesu pentru ministerulu Tisza. Spre a face finitu acestei stari anormale nu remâne dér' alt'a decátu a cedá in cestiunea principala a conflictului, a dá josu ex officio pajorele cu inscriptia unguresca si a pune in loculu loru earasi pajorele croate de mai inainte.

Si ar' fi inca bine déca cu atáta s'ar' puté aplaná lucrulu. Dér' nu numai afacerea cu

pajorele croate este, care agravéza adi asia de multu situatiunea cabinetului ungurescu. Miscarile antisemitice, nemultiamirea generala, de care este cuprinsa poporatiunea tierii, necessitatea de a-i impune noue sarcini, pe candu castigulu se impučinéza din anu in anu, tóte aceste apasa greu asupra umeriloru primului ministru. Dlu Tisza cu tóta dibaci'a s'a anevoie va puté scapá si de astadata de spiritele ce le-a desteptatu in ingâmfarea s'a. Campani'a viitóre parlamentara va fi cea mai grea din tóte câte le-a avutu d-lu Tisza de cându e ministru si póte cá in curéndu si d'ensulu va trebui sé se convinga despre adevéru evangheliei care díce: Celu ce se inaltia, umilise-va!

Cronic'a evenimenteloru politice.

Ungurii o lasa acuma mai pe eftinu. Foile oficióse din Pest'a ne spunu, cá ministerulu ungurescu e hotarítu a cere dela camera ungara imputernicirea de a restabilí status quo in Croati'a, cu privire la pajore, cu alte cuvinte: pajorile cu inscriptiune ungaro-croata. reasiediate acum cu forti'a de cátra comissarulu regescu br. Ramberg, se fia luete josu ex-officio si in loculu loru sé se puna earasi pajorele de mai inainte cu inscriptiune croata. Acésta scire se díce cá a mai linistitu incátva spiritele agitate din Agramu. Cum nu, cáci o asemenea restabilire a statului quo ar' fi ecuivalenta cu-o victoria ulterióra a principiului pentru care se lupta Croatii. Dealtmintrea se asigura, cá deputatii croati nu voiescu nicidecum se iea parte la decisiunea respectiva a camerei ungare.

Dupa cum i se scire oficiosului „P. Lloyd” dela Bucuresci, acolo ar' fi tóte pregatite spre a dá nouei aliancie a Romaniei cu Germani'a si Austro-Ungari'a sanctiunea Corpuriloru legiuitóre. Spre scopulu acest'a guvernulu romanu se fi hotarítu a convocá camerele in sesiune estraordinara indata dupa întórcerea ministrului-presiedinte Bratianu din strainatate. Discursulu tronului, cu care se va deschide sesiunea parlamentara va dá se siguru ocaziune guvernului romanu de a 'si motivá opiniunea asupra alaturarei Romaniei la lig'a de pace germano-austro-italiana. Este sperantia, díce numitulu corespondentu, cá maiortatea parlamentului va aprobá politic'a guvernului, care asigura Romani'a contra pericoleloru unei politice agresive a Rusiei, si contra incercarei Rusiei de a trece earasi prin Romani'a in Bulgari'a. Acésta aprobare i-o va dá'o maiortatea dlui Bratianu cu atátu mai usioru, cu cátu temerile, cá Austro-Ungari'a ar vrea sé se folosésca de cestiunea Dunarei spre scopuri politice, s'au doveditu de nefundate. In fine asigura coresp., cá positiunea ministeriulu Bratianu este acumu mai tare, cá ori si candu si cá n'are a se teme de sgomotulu ce'lu facu diarele opositiunale, mai alesu déca va dovedi prin fapte, cá nu mai voiesce se faca concessiuni disciplinei unilaterale de partida in pagub'a autoritatii legiloru si a justitiei. . . .

Regele Carolu a primitu la Sinai'a, Duminica o deputatiune din Dobrogea care i-a inmanatu o petitiune semnata de mai multi proprietari si comercianti din Dobrogea, prin care ceru intre altele cá Constitutiunea sé se aplice si in acea parte a tierii si deschiderea unoru sucursale a Creditului funciaru si Creditului mobiliaru.

Circula sgomotulu cá o intrevedere va avé locu la Kiel intre imperatulu Wilhelm si Tiarulu. Cu tóte astea in cercurile bine informate din Berlinu nu se scie inca nimicu de aceasta intrevedere.

Manifestulu prin care se restabileste constituti'a bulgara díce: „Noi Alexandru I, din grati'a divina si vointi'a nationala printiu alu Bulgariei, facemu cunoscutu tuturoru credinciosiloru nostri supusi, cá avendu in vedere necontentitu binele patriei nóstre, devoltarea si progresulu ei in privinti'a morala si materiala si cu privire la manifestulu datu in Sistov la 1 Iulie 1881, am decisu sé se convóce imediatu o comisiune aleasa dintre cetatienii cei mai bine vediuti si stimati ai principatului fara privire la vederile loru politice. Aceast'a comisiune va t'ine siedintie sub presiedinti'a nóstra si va elaborá unu proiectu de constitutiune. Aceasta program'a se va presenta marei adunari nationale, ce va fi convocata indata, dupa ce comisiunea isi va fi terminatu lucrarea. Pána la proclamarea constitutiei ministrii nostri isi voru pastrá portofoliile, inse activitatea loru se va intinde numai asupra afaceriloru curente si se va margini la cea mai stricta neutralitate in tóte treburile politice interióre.”

S'anuntia din Sofi'a: Intielegerea intre liberali si conservatori s'a indeplinitu. Sobrani'a, in alegerea membriloru comisiune insarcinate d'a face responsulu la discursulu tronului, a numitu in numeru egalu deputati de amandoue partile. Adres'a a fost inmanata Principelui.

Diarulu de Rom'a anuntia, cá in urm'a unei intielegeri incheiate cu d. de Schlözer, ministru alu Prusiei, Vaticanulu a consentítu la ultim'a lege politica eclesiastica votata de Reichstagulu germanu in penultim'a sa sesiune.

Diarulu „Grashdanin” din Petersburg, inregistrandu sgomotele de sensatiune in privinti'a unui resbelu russo-germanu, díce: „Ce motivu, ce ratiune séu ce trebuintia avemu noi de a face resbelu Germaniei? Nici un'a. Si ce motivu Germani'a aru póte avé cá se ne faca noue resbelu? De asemenea nici unulu, déca se considera interessele ei din punctulu de vedere alu ratiunei de statu séu alu moralei politice. Cu tóte acestea, se atribue Germaniei o multíme de motive cari o facu se dorésca unu resbelu cu Rusi'a, motive pe cari, cu tóte acestea, le respinge bunulu semtiu si dreptatea. Diarulu „Grashdanin” crede cá se afla in Germani'a trei categorii de ómeni politici, cari dorescu unu resbelu cu Rusi'a; diarulu rusu le imputa nisce teorii politice fórte indrasnetie.”

Rescol'a in Croati'a

Se anuntia din Agramu:

La directiunea financiara din Agramu a sositu in 17 l. c. din Glin'a scirea, cá in acea localitate a granitiei domnesce anarchi'a in tóta puterea cuventului. Resculatii se fi jafuitu si stricatu scólele si bisericile si se pórtá cá vandalii. Guvernulu in privinti'a acésta inca n'a capetatu nici o scire, ceea ce este de miratu, cáci tocmai in Glina se afla o companie de venatori. — Mai incolo a sositu scirea, cá resculatii au jafuitu pe pop'a Jivevici din Jamniti'a si pe finantiulu Racasi l'au ranitu greu. Jamnitia este aprópe de Novi, tocmai lângá graniti'a bosniaca. Dupa scirile private din Dvoru s'au intemplatu loviri intre resculati si intre trupe pe pamentulu bosniacu si dintre resculati 3 au caditu morti, éra mai multi au fost raniti. (Dér' d'intre trupe?) In Zrinj atacara 100 de sateni caraul'a Seresana, 50 de tierani se adunara la cancelari'a comunalá, si tocmai in momentulu, candu multímea voiea se atace caraul'a, sosí dela Mecencani unu despartimentu de trupe si imprastiá multímea adunata. Seresanii sunt priviti cá Maghiari travestiti, cari au se aduca si se asiedie stégurile si pajorele unguresci.

„Narodni Novine” are urmatórea scire despre intemplantile in Rujevati: „In 12 se adunara rescu-

latii, pentru că se dobore de pe zidirea financiara pajor'a si se provoce pe primariulu, că se le dé stégulu si pajorele unguresci pentru cari, dupa credinti'a tieraniloru, au capetatu trei chile de bancnote, că se le puna la biserică si la cancelari'a comunala. Gendarmiloru le-a succesu, se imprastie pe resculati. Pe cându începù sè se intunece se adunara că la 400 de persone d'inaintea bisericii serbesci. Aici incepura se traga clopotele intr'o dunga, se pusce se face sgomotu teribilu si apoi se atace Rujevatiulu. Gendarmii, finacii si pandurii comunali asteptara multimea infuriata. Indesiertu s'au incercatu, că se-o linistésca. Resculatii incepura se pusce si gendarmii ripostara, unu tieranu remase mortu si patru fura raniti. (dér' Gendarmii?) Dupa aceea se întorse multimea la biserică strigandu, că nu va lasa sè se arboreze stégurile unguresci. Resculatii in strigatele cele mai grozave petrecura tóta nóptea la biserică. In cealalta di atacara din nou Rujevatiulu. Pretorulu Mraovici cauta se domolésca multimea intrebându-o, că ce vrea. Multimea i respunse, că unu stégu ungurescu s'au fostu pusu la biserică si că la cancelari'a comunala voescu se afisieze corón'a unguresca si densii acést'a nu-o voru suferi. Ei nu voru se fia Maghiari, loru nu le trebuie pajore unguresci si ei le voru luá de pe tóte zidirile si dela tóte traficile. Pajor'a imperatésca este pentru ei pajor'a cea vechia si cea adeverata. Ei disera, că nu le trebuie finanti si nu voru suferi se li se sigileze caldarile de vinarsu, că voru sparge tóte sticlele in cărciume deorece loru le trebuie mesurile cele vechi, in urma cerura se póta plantá tabacu cá mai de multu. Tóte silintiele pretorului de a domoli masele fura desierte, pentru că poporulu túrbatu indata si începù se sparga sticlele in cărcium'a cea din apropiere.

Apoi se dusera la Gvozdansko unde sparsera asemenea tóte sticlele din cărciuma apoi tabarira asupra pajorii unguresci dela trafica si o trantira la pamentu. Dupa aceea multimea se întorse éra la Rujevati si ceru dela pop'a, că se le dé stégurile unguresci, si dupa ce nu aflara nimicu la pop'a se întorsera éra la biserică. Pretorulu intr'aceea s'a dusu la Dvor si a adusu asistentia militara. In momentul, cându multimea turbata éra se tabarasa asupra casei unui negutiatoriu sosí o compania de vênatori si imprastia multimea resculata. Locotentulu-comandantu fu asia de norocosu se capateze multimea, că sè se risipésca, dér' armele n'a voitu nici intr'unu chipu se le predé. Tocmai spre séra, spune o patrola, că au mai venitu 70 de insi inarmati. S'au auditu dupa aceea la vr'o 50 de puscaturi, pe la Rujevati.

Serbatórea dela Plevn'a.

Cu prilejulu inaugurarei monumentului, ridicatu de Romani pe locul unde s'a datu crâncen'a lupta dela Griviti'a, — scrie „Telegraphulu“ din Bucuresci. — Bulgarii au voitu si au isbutitu se dovedésca tînerea loru de minte pentru jertfele implinite de tier'a nóstra avéndu de tînta si desrobirea loru. Fratiésca a fost primirea ce Bulgarii au facut'o delegatiunei armatei, care merse in diu'a de 30 Augustu la Griviti'a spre a onorá memori'a vitejiloru caduti pe acele locuri si orasiulu Plevn'a aretá cá la scól'a indelungateloru asupriri suferite sub Turci a invetiatu se pretuiésca pe acei, cari le-au facutu bine fara nici unu interessu. Diu'a de 30 Augustu, fiindu diu'a A. S. Printiului Alexandru, se tînú unu Tedeum in Plevn'a: dupa aceea se dete citire proclamatiunei principelui prin care se convocá o constituanta spre a dá din nou tieriei constitutiunea, rapita acum 2 ani. Cu acést'a ocasiune, directorulu scólei normale din Plevn'a, d. Briljanoff, unu barbatu cu mare curagiu cetatianescu si unu infocatu aperatoru alu libertatiloru publice, deputatu in desfiintiat'a camera, rostí o frumósa vorbire, in care ii provocá pe Bulgari sè iea parte cu totii la serbatórea romana.

„Ce di frumósa este astadi, dise d-lu Briljanoff. Pe ceru e sóre; pe pamentulu nostru e libertate: avemu drepturi; ne bucuramu de copii si de familiile nóstre: suntemu stapâni in casele nóstre! — Dér' acumu 6 ani totu astfelu érá? Atunci era iataganulu turcescu; atunci érá robia; atunci érá impilare si nedreptate; eramu batuti cá vitele si Bulgarulu nu scia unde se si ascunda capulu de relele ce 'lu amenintiá. Cum inse s'a facutu acést'a schimbare, de care ne bucuramu astadi? Prin vr'o minune? Din chiaru seninu? Nu. A venitu unu omu cu bratiulu de feru, a venitu Regole Carolu I cu vitejii sei osteni, s'a unitu cu puterniculu Imperatu alu Rusiei, si acestu bratiu de feru a sdrobotit jugulu de feru alu musulmaniloru. Cum dér' putemu noi se nu iubimu pe Romani si se nu avemu recunoscintia pentru densii? Cine e Bulgaru turcitu numai acela póte se fia nepaeatoru astadi; cine inse e Bulgaru cu inima si

pátriotu acela trebuie se mérga la Griviti'a spre a se inchiná cu respectu in faci'a monumentului, ce se ridica astadi spre aducerea aminte a eroiloru óstei romane, caduti la asaltulu si luarea Grivitiiei. Betrâni, tineri, femei, toti sunt datori se face pelerinagiulu la Griviti'a, că se onoreze memori'a vitejiloru ce au muritu si cá se le arate recunoscintia loru!“

Cuvintele adéncu semtite ale acestui oratoru de frunte resunetu mare au gasitu in multime: tóta Plevn'a cu unu aventu minunatu se aflá in faci'a paraclisului dela Griviti'a cându se sevêrsi serviciulu bisericescu pentru sfintirea lui. Serviciulu divin u-data sfêrsitu, generalulu Ipatescu, colonelulu Herctu si colonelulu-adiutantu Candiano, toti acestia delegati ai armatei, au rostitu cuvinte insufetite de nobile simtiemente. Colonelulu Candiano depuse in capela, in numele Regelui si a Reginei o coróna de stejaru aurita pe care stá inscripti'a: „Regele si Regin'a. vitejiloru ostasi Romani, morti pentru indeplinirea datoriei.“ Colonelulu Herctu depuse o coróna in numele armatei. Dupa aceea primarulu comunei Griviti'a dete o masa soldatiloru ce faceau parte din deputatiunea óstei romane. Elu beú in sanatatea Suveraniloru romani. Vêduhulu resuná de glasulu multimei ce aclama cu entusiasmu numele Regelui si Reginei Romaniei.

Sear'a orasiulu dete unu banchetu deputatiunei; toti notabili Plevnei erau de faci'a. Domnulu Balanov inchiná in romanesce pentru Romani'a si Romani aratandu-le recunoscintia. Domnulu C. N. Costovici inchiná in romanesce pentru colonelulu Candiano si batalionulu alu 2-lea de vênatori ce luase Griviti'a. Domnulu Briljanoff in termeni caldurosi si energici aduse aminte stralucirea Imperiului Bulgaro-Romanu si timpii Ioaniloru si Asaniloru; aduse aminte grozav'a prigonire a Turciloru si cum Romani'a fuse tot-d'auna mumá si scaparea Bulgariloru asupriti; aduse aminte sangerósele lupte din urma si vitejia Romaniloru si sfêrsi inchinandu pentru Regele Carolu I si voinic'a s'a armata. Tóte aceste toasturi fúra primite cu mare entusiasmu. Oficierii romani inchinara pentru Principele Alexandru, pentru óstea si poporulu bulgaru.

Cugetari asupra situatiunei Romaniei.

(Continuarea a 5-a a estrasului din epistola dlui L. a. d. Vajda.)

Fratii din Romani'a sunt fericiti a possede multi eminenti barbati de statu, cari, versati fiindu in firele diplomatiei si ale referentiloru politice, firese sunt in stare a petrunde cu ochi mai ageri lucrurile aceste decâtu eu. Dér' din parte'mi, intr'a amintitele impregiurari, asia sum convinsu, că nu au cauza de a se teme de aceea, că dóra Austro-Ungari'a aru tinde la annectarea politica a Romaniei, séu a unei parti a ei; celu puçinu pâna atunei nu, pâna ce nu aru provocá-o tocmai acea tiera sorora, prin eventual'a ei atitudine dusmanósa faci'a cu monarchi'a nóstra; de care vointia inse — precum credu — stá fórté departe statulu vejinu romanu.

Bine, se fia dér' asia, că Austro-Ungari'a nu mai tinde la o cucerire politica in intielesulu mai strinsu. Inse póte se negá óre, că nu tinde ea măcaru la cucerirea economica a Romaniei? Si Romani'a n'are ea cauza nu numai de a presupune, dér' prin sute de exemple inea pre deplinu a fi convinsa despre acést'a? Nu acolo tinde óre si tînú'a monarchiei austro-ungare in cestiunea Dunarei, ba nu invólva asta in sine — afara de momente comerciale si industriale — chiaru si mari momente politice?

La asemenea obiectiune in locu de a dá respunsu directu, asi raspunde si eu cu intrebari, că: déca Austro-Ungari'a intr'adeveru ar' si tînti la cucerirea economica a statului romanu, óre si in contra unei asemenea tendintie Romani'a nu aru poté reusi mai usioru in privinti'a aperaturei interesselor sale, in casulu unei apropiari sincere a acestoru doue staturi? Cându aru intrá in relatiuni amicale cu monarchi'a nóstra, Romani'a cu ocasiunea stipularei conditioniloru aliantiei print'unu tractatu formalu nu aru poté griji óre de salvarea si a interesselor sale nationale economice? Si totu atunei nu aru ajunge óre cu mai mare inlesnire la complanarea si a diferentiloru esistente in cestiunea Dunarei, cu o mai intinsa luare in consideratiune a interesselor politice si comerciale ale Romaniei. Vecinii buni óre nu mai multe prospecte au la aceea, că, déca voiescu a incheia laolalte o aliantia solida si statornica, le va succede o cointielegere satisfactóre, cu reciproc'a crutiare si respectare a interesselor amenudurora, decâtu doi vecini pismasi, cari se privescu unulu pe altulu de inimici?

Mi aru mai poté reflectá cineva inea si aceea, că déca in aliantia cu Austro-Ungari'a, Romani'a s'aru si poté dóra aperi' mai bine in contra potopului slavismului, dér' in locu de acést'a (mai vêtosu pentru că Austri'a in care inea sunt Germani numerosi este confederata cu Germani'a) Romani' aru fi cu atátu mai espusi la o alta primejdia, adeva a inundarei germanismului si prin aceea — a germanisarei.

Ce e dreptu Germanii aru poté fi fórté periculos; Romaniloru, pentru că pe langa că numera si ei pâna cam la 50 milióne, mai suntu unulu d'intre popórele cele mai inaintate in cultura. — Inse dupa ce (afara de-o fractiune mica noue neprimejdíosa, a carei interesse cu privire la situatiunea ei geografica mai de locu nu suntu antagóne cu ale nóstre) mass'a Germaniloru necum se fia vecina cu Romani'a ba, precum e de obsee cunoscutu, este departata si despartita de ea prin alte tieri si asi'a nevenindu in massa mare in contactu inmediatu cu soiulu nostru: pe acést'a nu'lu amenintia intru atátu cu pericolulu asimilare, decâtu cum l'aru amenintiá intr'unu asemenea casu gintea slava vecina. Prin urmare Romani'a se póte feri de inundarea germanismului mai bine, parte prin legile sale opritóre de ori ce felu de colonisari mari straine, prin lege de domiciliu, cam cum e a nóstra aici, si prin aceea, că la stabilirea punctelor aliantiei si in astu obiectu s'ar' násu a face totu posibilulu in interessulu seu, dér' mai pre susu de tóte prin aceea, că ar' cauta cá se inainteze câtu mai grabnicu in cultura nationala. (Va urm.)

Afacerea dela Bordeni.

Intr'unulu din numerii de mai 'nainte ai diarului nostru amu pomenitu in scurte cuvinte despre o regretabila intemplantare petrecuta in satulu Bordeni din judetiulu Prahov'a (Romani'a) I. Scortiénu, proprietarulu mosiiei de aici, avea unu procesu de posesiune cu mai multi dintre sateni. Tribunalulu din Ploesci esi la faci'a locului se constateze lucrurile. Functionarii ploesceni avura neprevederea de a se incuarta la proprietarulu Scortiénu si a luá parte la o mésa data de acést'a. Tieranii ciediura, că intre judecatori si proprietariu esista óbrece intielegere si iritati cum erau, hotarira se si facea singuri dreptate. Resultatulu fú, că Scortiénu se sfêrsi in modulu celu mai tragicu, éra functionarii inspaiméntati o luara la sanetós'a, care unde putu.

Fapt'a sateniloru fú in adeveru teribila, dér' mai teribile fura lucrurile, ce aveau sè urmeze.

Indata dupa intemplantarea cu Scortiénu organele administratiunei si justitiei din capital'a judetiului Prahov'a (afara de membrii tribunalului, se intielege) insoçite de unu escadronu de calarasi sub comand'a capitanului Gongopolu — unu nume, care nu pare tocmai romanescu — se indreptara cu tóta grab'a spre locul crimei si incepura cu tóta osêrdi'a se constateze lucrurile.

Ce felu de constatare ínse? . . . Nenorocitiu sateni vinovati, nevinovati fura torturati in modulu celu mai barbaru. Palmi, lovituri cu sabi'a si cu pumnulu, strênsori, chinuri de totu felulu, nimic'a nu fú crutiatu pentru „aflarea adeverului“. D-lu capitanu Gongopolu se distingea in prim'a linia. „Luati-i mei, si duceti-i la córda de-i botezati!“ strigá de-o parte acestu crâncenu capitanu; „Spune adeverulu mai repede, că se nu ajungu se beau sânge din tine!“ racnea de alta parte zelosulu d-nu sub-prefectu.

Si in sfêrsitu, dupa ce „constatarea“ se ispraví, dupa ce dnii functionari si dlu capitanu se saturara de palmeli si de schingiuri, că se nu fia munc'a de geab'a, mai multi dintre ómenii dreptatii si dintre calarasiu lui Gongopolu aflara de bine a cotrobaí cu de ameruntulu locuintiele bietiloru sateni si a pune man'a, care pe diece, douesprediece parchi de pui, care pe cinci, siése gâsce, care pe doue, trei óle cu untu etc.

Aceste nelegiuri venira la audiulu d-niloru dela redacti'a „Democratului“ din Ploesci si densii nu intardiara a le aduce la cunoscintia tieriei integri. Tóte organele de publicitate fara deosebire de partida 'si ridicara glasulu impotriva celoru ce le comisera. Si cu tóte că „Monitorulu“ desmintí intr'unulu din numerii din urma impartasirile „Democratului“, diarele de capetenia din Bucuresci totusi tramisera la faci'a locului câte unu delegatu si durere! afirmarile diarului ploescenu se adeverira.

Eata cum se esprima „Romanulu“ despre constatarile facute din partea delegatiloru pressei:

„Represintantii a siépte diare din tóte partitele nu mai potú fi banuíti c'au lucratu fara pricepere, fara onóre si orbiti de pasiune politica séu personala. Ei apoi au vediutu pe cei suferindi; si au pusu, cá însusi Tom'a degetele loru pe ranele torturatiloru. Ceva si mai gravu, déca se póte; toti acesti torturati sunt dechiarati de nevinovati de cátra însii cei cari au asistatu la torturi, cáci toti au fost lasati liberi. Este constatu cá calarasii au esecutatu torturele; ei nu le puteau face de cátu dupa ordinele comandantiloru. Este constatatu cá între cei cari bateau si torturau erau chiaru particulari, rude ale domniloru Scortieni. Este constatatu, cá aprodii politiei din Ploiesci si politiaulu acestui orasiu au torturatu ei însii; si toti sciu c'acestia nici nu puteau se iésa din orasiulu unde 'si eserecítá functiunile loru Este constatatu cá nu numai acesti ómeni — constatati de nevinovati — au fost batuti, torturati, arsi cu lumirea, tñuti fara mâncare si chiaru fara apa, dér' c'au fost si instruminte ad hoc de tortura; si fiindu cá nu se póte admite c'acele instruminte speciale de tortura au fost inventate, fabricate in acele momente, si unele înca avéndu si nume proprii, precum instrumentulu „Presucelu“ invederatu devine, cá poli'ti'a, administratiunea si vai! chiaru si din membrii parchetului cunoscu acele instruminte si se servescu cu dênsele, de vreme ce ele esista si de vreme ce ele au functionatu aici, chiaru sub ochii administratiunii, ai armatei si ai justitiei...”

„... Toti militarii, toti administratorii, toti membrii parchetelorú voru fi compromisi, déca nu voru face cá crimele comise la Bordeni se fia indata din nou constatate, si nu voru fi pedepsiti toti acei ucigasi prin lipsa de judecata si prin cea mai selbatica coruptiune. Asemene toti ministrii presenti in tíera, culpabili de tóte aceste crime voru fi — cá si cum ei însii le ar' fi comisu — déca voru acoperi pe criminali in locu de a-i aretá tiei in tóta selbatic'a loru goliciune, spre a-i aruncá indata afara din senulu iei. Lumin'a este facuta. Asteptamu cu incredere justiti'a cea mai grabnica si temeinica, care de toti se fia vediuta pentru cá tóta tíer'a se salute cu iubire si cu respectu tóte autoritatile iei.“

„... Neputendu fi patriotismu fara moralitate, indata ce barbarii torturatori voru fi ocrotiti dechiaramu, cá vomu combate pe ocrotitorii loru, cá aparatori ai imoralitatii, ai barbariei, ai tortureloru si, prin urmare, cá inimici ai natiunii romane.“

„Trei dintre tieranii torturati la Bordeni au sositu in Bucuresci. Au fostu admisi la spitalulu Coltiea spre cautare. Constatariile ce nu s'au pututu face in Ploiesci, se voru face aici. Cei cari se indoescu de cele spuse de noi, ii potú vedé. Instrumentulu de tortura „ghicítórea“, despre care s'a vorbitu, a fostu incredintiatu de redactiunea „Democratului“ represintantiloru pressei. Elu se afla la redactiunea „Romanului“, unde se póte vedé.“

Chiaru profetu de ai fi, ai trebui se te uimesci cetindu inscripti'a de stampilia de mai susu. Ori si cátu vei cugetá nu credu se gasesci, cá acésta inscriptia are se insemneze: „Teodoru Frescovanu, doftoru de vite“ (veterinaru.)

Déca vei cercetá mai de aprópe ortografi'a numitului veterinaru, vei cugetá negresitu la acea tíera, unde civilisati'a se impune cu forti'a si vrendu a afá si tñutululu unde traiesce, indata iti va trasani in minte, cá acest'a numai acolo póte fi unde si nou'a cale ferata a fost impusa comuneloru, pe care cale li s'a importatu Julius Hagel dela Tissa-Eszlar, care s'a prefacutu in Havas Gyula, unu limbistu non plus ultra si translatorulu maghiarisarei numeloru, ce s'a dictatu functiunariloru subalterni din partea superioriloru loru. Acestu Havas Gyula cá adiunctu la oficiulu orfanalu si conducétoru alu protocóleloru despre orfanii din comitatu a

edatu unu „Román-magyar személynévek betürendes összeállitása**“) pentru folosirea publica, in care se afla si urmatórele pocituri:

Ariton=Ambrus. Bukolos=Béla. Domnika=Domo-kos. Éfrém=Elemér. Firona=Ferencz. Gyeraszim=Gyár-fás. Isztrate=Szende. Iftyenie=Imre. Iszáj=István. Ilontye=Lajos. Jov=József. Kimpan=Károly. Kondratye=Kálmán. Meientye=Máté. Melentyia=Martha. Miron=Ernö Makávei=Márton. Nyekita=Nándor. Olimpiv=Otto. Pintye=Pető. Porfirie=Péter. Palagya=Panna. Szavu=Csaba. Szkiridon=Simon. Szon=Zsigmond. Sofron=Zsombor. Sofrona=Sára. Számfira=Samu (nadrágostól) Tanászie=Anna (cu póle en totu.) Trifán=Tamás. Trif=Tihamér. Ursz=Medve. Usztina=Julia. Villa=Vilmos. Zenobe=Zoltán. Zenobia=Zsuzsa.

Déca cugeta cineva, cá acestea 'su numai nesce inventiuni poftésca la on redactiune, spre a se convinge din esemplarulu tiparitu, ce 'mi ieau voi'a a'lu aclude. La inceputulu acestei ilegalitati si falsificari de nume s'au aflatu doi Romani energici, amendoi advocati, cari avura atáta indrasneala, de au interpelatu in publicu, intr'o congregatiune (adunare) comitatensa, pe siolomonari, cá din ce nuori a cadiutu grindin'a acésta? Atunci numai atáta li s'a disu, cá li se va respunde in adunarea urmatóre. In restempulu acest'a unulu din acesti domni advocati a primitu tóte processele familiare ale comitelui supremu, eara celalaltu, avocatulu calei ferate, a primitu totu din man'a comitelui supremu, unu procesu grasu alu unei ereditati mari, la care comitele supremu e tutoru. Si asia candu s'a datu respunsulu in meritulu causei — coboréndulí-se indrasnel'a din anima in fóle, tóte le-au primitu de bune si le-au luatú spre cunoscentia.

Unde dupa esecuirea actiuniloru calei ferate de pe comune, acuma li se mai impunú si actiuni de teatru maghiaru-nationalu — la comune romanesci; unde dupa sistemisarea posturiloru de medici, notari de cercu si mósie cu plati de susu hotarite, pe pung'a latíta a comuneloru, se mai impunú si adiuncti de notari de cercu, contra voiei si cu tóta protestarea comuneloru; unde indesiertu scurma bietulu poporu pamentulu dí si nópte, nu 'si are nici bucatúra de tóte dílele, a ajunsu la sapa de lemnú, pentru cá darile ne mai pomenite si esecutiile cele necurmate si de nime controlate, nu mai ieau capetu; unde pentru restanti'a de dare cu miile se vendu mosiile, si pe fiacare anu dieci de mii de suflete se facu proletari; — mosiile Evreii le esecuéza, ei le vendu, si le si cumpera, c'unu bagatelú, — fiindu esecutorii totu evrei; — unde, pre candu poporulu geme sub greutatile ne mai suportabile, inspectorulu de dare in caletori'a s'a in orasiulu vecinu benchetuesce trei díle si trei nopti dupa olalta si in a treia dí diminétia cu capulu plinu isi pune lautarii in trasura, si între duóe poduri, totusi prin apa voiesce se treaca, candu trasur'a deodata se imburda, persónele cu mare greu scapa, caii se inéca, actele le mâna ap'a; déra tóte acestea nu le vede si nu le aude nimeni, nu le vede nici Episcopulu Szabo János, sub a caruia feréstra se intempla acestea, (de buna séma de lucirea crucei de auru); unde judii procesuali cuprindu imasiurile comuneloru, si le lucra cu tieranii in cinste, pre sém'a loru, si candu contribuentii ceru séma pentru loculu loru ocupatu, li se deneaga dreptulu, si se judeca la suportarea speseloru de procesu, cu sutele; unde din ómeni cá toti ómenii se facu doftori „gye marhe“ — acolo s'a poruncitu veterinariloru cercuali, cá pre lângá o diurna solvita de comune, din tóta comun'a se iea câte unu omu mai procopsitu, se 'i instrueze la veterinaria, cá se 'si aiba fiacare comuna veterinariulu seu. Vedi Dómne! Tóta instructia, din partea veterinariloru de cercu, s'a predatu in 6, adeca: siése díle, la ómeni de aceia, cari nici numele nu si'lu sciu scrie.

De acestia e si „Drulu gye marhe“ din frunte, marhe doftoru, care pretinde, cá pasapórtelú de vite din comun'a sa numai atunci se aiba valóre, déca voru fi prevediute si cu sigilulu dsale, pentru care functiune trebuie se se platésca câte 2 cruceri de pasaportu. Ingrijire mare de veterinari, pre candu mesurile ce se ieau, mai rele cá sub ori ce absolutismu, nu contribue decátu la stérpirea vi-

***) Unu micu lexiconu romanu-maghiaru de nume proprii dupa alfabetu.

teloru!? Déca e adeveratu cá „Economulu bunu, cu plugu, cu 6 boi, nu e in stare se adune atátu, cátu póte pradá o económa rea, cu siortiulu“, — atunci dela acesti economi, cu saci fara fundu, ce poti astepta? Cántu nu potú ei pradá? Eata aceste facu antisemitismulu, ce se arata pe la Zala-Egerszeg, nu Istoczi. Si déca va incepe acésta bóla a antisemitismului a se reslati, si a erumpe cu vehementia, atunci voru fi puçini acesti „Dri gye marhe“ spre vindecarea ei, si superarea inca va fi taidía.

Videant consules!

Onoratii cetitori gâcésca care e comitatulu, celu cu doftorii „gye marhe?“

Mustr'a.

Festivitatea pentru Luther.

Mai dílele trecute s'a serbatu in Wittenberg cu celu mai mare entusiasmu de cátra protestanti aniversarea de patru sute de ani dela nascerea marelui reformatoru germanu Dr. Martinu Luther. Nicáiri nu s'ar' fi pututu serbá cu mai multa pietate si cu mai multa veneratiune memori'a lui, decátu in Wittenberg, pentru cá aici a inceputu grandiósa s'a opera acestu insemnatu barbatu, care nu numai a fundatu o noua religiune, déra totudeodata a si inauguratu o noua epoca in istori'a omenimei. In Wittenberg 'si-a inceputu elu activitea s'a cá professoru de teologia, in acésta memoriabila cetate a inceputu Luther campani'a s'a in contra papismului batându 90 de tese pe usi'a bisericii catedrale din Wittenberg, cari au produsu cea mai mare si neasteptata revolutiune in mintile si inimile ómeniloru. Atunci pentru prim'a óra a capetatu absolutismulu papei o lovitura teribila, asia, cá papismulu si cu dên-sulu catholicismulu nu 'si-a mai pututu redobéndí forti'a si splendórea, care a avut'o in timpurile trecute sub papii cei mari. In acésta cetate a arsu Luther bul'a papala, care a fostu actulu celu mai cutezatoriu, de aceea a si avutu urmarile cele mui funeste pentru unitatea bisericii catolice. Din acelu momentu au inceputu a cadé solzii de pe ochii a mii de ómeni, de atunci Luther a fostu adoratu cá unu idolu in tóte partile Germaniei.

„N. fr. Presse“ scrie cu privire la acésta serbare urmatórele:

„In Eisleben a statu léganulu si cosciugulu lui Luther, in Erfurt era unu calugaru cu totulú neinsemnatu, in Coburg si in Eisenach era fugaru urmaritu. In Wittenberg petrecu elu mai patrudieci de ani, de aci 'si incepu reformatiunea, aici 'si a fauritu sagetile sale, cu cari spiritulu germanu a triumfatu asupra Romei. Wittenberg este adeverat'a cetate, uude se póte serbá Dr. Martin Luther mai potrivitu si mai grandiosu. Biserica din Wittenberg, pe a careia usia Luther cu mân'a s'a batuse memorabilele tese revolutionare de multu s'a prefacutu in prafu si cenusia, numai oper'a sa a remasu si stá neclatita cá cantarea s'a: „o cetatiune puternica este Dumnedieulu nostru.“ Festivitatea din Wittenberg, care s'a arangiatu de protestanti intru memori'a reformatorului Luther a deschis'o printiulu de coróna alu Prussiei in numele betranului imperatu, nu numai din cauza, cá imperatulu si regele Prussiei are in tíera s'a guvernulu supremu bisericescu, nici pentru cá Hohenzollerii au fostu totudeauna buni crestini evangheliei, ci si din alte motive istorice Burggrafi de odinóra din Nürnberg s'au facutu mari prin doue lucruri. Prin harnicia si intielepciune si prin serviciile ce le-au facutu totudeauna causei protestantice. Numai protestantismulu a fostu causa cá cas'a habsburgica a pierdutu corón'a imperatésca. Imperatulu Meximilianu II a intielesu fórté bine pericolulu, care amenintiá din partea protestantismului cas'a s'a si voiea se repareze reulu ce l'au facutu antecesorii sei, dér' l'a rapitu mórtea mai inainte de asi realisá planulu seu. De atunci Hohenzollerii s'au totu redicatu pâna ce au pusu in dílele nóstre corón'a imperatésca pe capulu betránului Wilhelmu I. Hohenzollerii cunoscura puterea, care se afla in protestantismu, de aceea ei totudeauna l'au protegiatu, dér' si protestantismulu pe de alta parte le-au ajutatu, cá sè si latiésca, si se si intarésca puterea loru. Totu ce au ajunsu densii, au ajunsu ca principi protestanti. De acestea sentiemente a fostu condusa cuventarea ce au rostit'o printiulu de coróna, candu a deschisu festivitatea intru memori'a lui Luther. In introductiunea cuventarii sale dise, cá bunatatile reformatiunii se fia aperate cu acelasiu eroismu, cu care s'au castigatu la inceputu. Printiulu de coróna a disu, cá scrutarea libera este nervulu vitalu si bas'a protestantismului. Mai incolo dise: „se nu uitamu cá fiinti'a protestantismului nu se cuprinde in liter'a mórta

*) Dr. GYE (doftoru de) MARHE (vite).

si in form'a cea tiepana, ei in nasuint'a viua plina de umilitia dupa cunoscint'a adevărului creștinescu. " Mai limpede si mai claru nu s'a pututu pronunția printiulu de coróna cu acésta ocaziune; déra cuvintele lui au fostu indreptate in contra acelor, cari voru se altereze spiritulu si fiint'a protestantismului introducéndu obscurantismulu. A dou'a conditiune de viat'a a protestantismului este tolerantia . . .

Diverse.

(Descoperire de cetati istorice.) „V. Covurluiului“ afla cá d. Iacobu Livescu, avocat alu statului, in urm'a mai multor excursiuni ce a facutu in judetiele Bacau, Romanu si Némtiu, a descoperitu câte-va cetati istorice, adevărate monumente nationale din timpurile glorióse ale trecutului nostru. Cetatile descoperite se numescu Tulburea, Silistea si Bacesti. La Tulburea a descoperitu o pétra in latíme de mai bine de unu metru si cu o inscriptiune din timpul lui Stefanu celu Mare. La Silistea a datu de-o pestera fórté interesanta si care se probeaza, cá dateaza din timpul marelui erou alu Moldovei. Osebitu de ast'a a mai gasitu peste 40 documente de mare valóre pentru istoria nóstra, precum si o geografia care se ocupa cu descrierea Moldovii in 1771.

(Comerciu cu brazii.) Cetimu in „Gazette de Hongrie“: S'a taiatu in Transilvani'a o mare cantitate de brazii pentru a fi transportati la Panama, unde voru fi intrebuintati la lucrarile de constructiune ale canalului. Bradulu din Transilvani'a intrece in calitate pe celu din America si este bunu mai cu séma pentru constructiunile hidraulice. Arborii taiati voru fi dusi pe Siretu, pana la gura mării Negre. De aci se voru transportá pe vapóre in America. O alta parte va fi espediata la Fiume cu drumulu de feru, si societatea de „Adria“ se va insarciná cu transportulu pentru Panama. — Avemu si noi, observa „Nat.“ din Bucuresti, in acésta parte a Carpatiloru paduri de bradu cu totul asemenea celor din Transilvani'a, si transportulu la marea Neagra este si mai usioru. Eaca o sorginte de comertiu, pe care o semnalamu acelor'a, cari se ocupa la noi cu exploatarea paduriloru.

(Surpare de tunelu.) „Post'a“ din Galati ne spune cá Sambata séra spre 3 Septembrie s'a surpatu o parte din tunelulu Galati-Barbosi. Surpatur'a e de 18 metri adéncime si 8 metri largime. Pagubele s'ar' ridicá la cifr'a de 80.000 lei.

(O fapta generósa romanésca.) D. generalu Fotino a construitu pe mosia domniei-sale Bodaesci din judetiulu Dolju, unu frumosu si spatiosu localu de scóla, dotandu'lu si cu totu mobilierulu necesaru, in care si functionéza o scóla mixta, frecventata de mai multi baieti si fete.

(Statistica casatoriiloru in Romania pe anul 1880.) Dela oficiulu centralu de statistica din Bucuresti primiramu trei brosiure statistice: statistica judiciara pentru 1878, a invetiamentului pe 1878—1879 si miscarea populatiunii pe 1880. Din tabelele despre casatorii estragemu dupa „Dreptulu“ urmatórele date:

„Pe anul 1880, in tota tíera, au fostu 39,742 casatorii, dintre cari 5374 pentru orasie si 34,368 pentru sate. Nascerile au datu 171,240, dintre cari scadiendu numerulu mortiloru de 163,326, ajungemu la o crestere a populatiunii de 8014 pentru iutregulu anu. Se se observe cá tota erescerea provine dela populatiunea rurala, pentru cá in orasie numerulu mortiloru intrece cu 1278 pe alu celoru nascuti. Dintre tóte orasiile, Bucurestii negresitu ocupa primul rëndu cu 1092 casatorii, si Gorjulu loculu din urma abiá cu 23 casatorii pe anu. Ploescii, de si dupa populatiune nu vinu indata dupa Capitala in privint'a casatoriiloru se númera imediatu dupa Bucuresti (402 casatorii). Déca consideramu epocela, gasimu cá in lunele Marte, Aprile si Maiu sunt cele mai puține casatorii, acést'a mai alesu din caus'a postului Pasciloru in care, dupa canóne, nu este permisu a se celebrá casatorii religióse. Dupa conditiunile partiloru, casatoriile au fost: Flacái cu fete: 4528 pentru orasie, 29,056 pentru sate. Flacái cu veduve: 217 pentru orasie, 796 pentru sate. Veduvi cu fete: 349 pentru orasie, 2051 pentru sate. Veduvi cu veduve: 250 pentru orasie, 2465 pentru sate. In ceea ce privese instructiunea, pe tr'u orasie 3073 barbati si 1793 femei au pututu semná si 2301 barbati si 3581 femei au declaratú cá nu sciu carte;

cátu pentru sate, disproportiunea este mare: 5303 barbati si 1256 femei sciindu se semneze cu 29,065 barbati si 33,112 femei, neavendu nici o cunoscint'a. Relativu la etate, in orasie, barbati intre 25 si 35 ani se casatorescu mai multu (2689 casatorii), ear' femeile intre 18 si 25 ani (3171). La tíera, si pentru barbati si pentru femei, etatea de 18 pēna la 25 ani este cea mai favorabila pentru casatorii.

Dupa religione, numerulu casatoriiloru in orasie se decompune in acestu modu: 8453 ortodoxi, 320 catolici, 64 protestanti, 79 armeni, 30 lipoveni, 126 mahometani si 1666 israeliti, eara pentru populatiune rurala, avemu: 65,958 ortodoxi, 1204 catolici, 28 protestanti, 28 armeni, 13 lipoveni, 622 mahometani si 886 israeliti.

Unu punctu esentialu statisticu lipsese in statistica oficiului, dice „Drept.“, si anume aretarea populatiunii urbane si rurale in fiacare orasiu si judetiu la epoc'a lucrării statistice. Aceast'a ar' fi de mare importantia pentru cá s'ar puté sci proportiunea ce exista intre numerulu celoru apti la casatoria si aceea care se casatorescu; si, prin urmare s'ar puté vedé cáti la suta din populatiune se casatorescu si cáti prefera a trai in concubinagiu. Lucrul este de mare importantia, mai alesu pentru sate unde au inceputu a descrese spaimentatoru casatoriile legitime, si chiaru pentru orasie unde numerulu copiiloru naturali se imultiesce si mortalitatea ia proportiuni din ce in ce mai mari.

Lumperdu (in Campia) 10 Septembrie a. c.

Junimea romana din Campia arangiandu o petrecere de véra in 22 Iuliu a. c. in comun'a Ormenisiulu de Campia in folosulu scólei gr. cat. de acolo, subscripsulu cá cassariu din, insarcinarea comitetului arangiatoriu, amu onóre a aduce la cunoscint'a onor. publicu ratioeiniulu despre sum'a baniloru incursi cu ocaziunea acelei petrecere de véra si anume:

Sum'a ce a incursu a fostu de 131 fl. 40 cr. v. a. adeca una suta optuieci si unu florini 40 cr. v. a. din cari 83 fl. 84 cr. v. a. s'au intrebuintiatu spre acoperirea speselor facute cu arangiarea petrecerei, ér' 47 fl. 56 cr. v. a. a fostu venitul curatu. Acésta suma pre langa cuitantia s'a inmanatu on. Domnu Andreiu Voda parochu gr. cat. de acolo spre mai departe manipulare in folosulu scólei gr. cat. din Ormenisiulu de Campia.

Cu acést'a ocaziune totodata 'mi iau libertatea a aduce in numele comitetului arangiatoriu cea mai cordiala multumita On. publicu, care a binevoitu a ne onorá cu presentia si a ajutá maretulu scopu alu petrecerei cu maritimósele succurse. Ferbinte multumita se aduce tutururu aceloru Onorati Domni, cari pre langa pretiulu de intrare (de 1—2 fl.) au binevoitu a conferi urmatórele oferte maritimóse si anume: On. Domni preoti gr. c. Ioanu Germanu din Sombotelecu 3 fl. Basiliu Muntenescu din Datesiu 3 fl. Andreiu Voda din Ormenisiulu de Campia 1 fl. Danila Rusu din Bal'a 1 fl. Dn'a N. Raduti soçi'a protopopulu din Cergidulu micu 50 cr. St. Domni: Sándor Imre pretoru din Ormenisiulu de Campia 8 fl. Fazakas Gyula deregat. 3 fl. Dr. Ioanu Uilacanu med. cerc. din St. Petru 1 fl. Gabrielu Deacu propriet. Crifaleu 1 fl. Teodoru Moga din Zau 1 fl. Dionisiu Simonu S. Georgiu de Campia 1 fl. Iosifu Macaveiu propriet. Nasalu 1 fl. 60 cr. Ioanu Buxbaumu par. gr. c. 50 cr. Teodoru Popu. parochu gr. cat. Faragau 50 cr. Iános László, propriet. Craifaleu 50 cr. Ripeanu Demianu propriet. Pintica 1 fl. Basiliu Vlasa stud. abs. Ciudi 1 fl. Davidu Deacu teologu din Secal'ai 50 cr. Georgiu Simu teol. din Gézsa 20 cr. asemenea urmatoriloru St. Domni, cari, desi nu au pututu luá parte la petrecere, totusiu nu au pregetatu a alergá cu maritimósele Dloru succurse si anume On. Dómni Basiliu Puscariu protop. 2 fl. Ioanu Florianu preot. gr. cat. Berchesiu 1 fl. Titu Moldovanu preot. gr. c. Pozmosiu 1 fl. Varó Lajos postariu Crmeiaisiulu de Campia 1 fl.

Sperandu cá si in anul 1880 venitoru va fi petrecerea de verá a junimei romane din Campie, carea nu considera ostenelele cele multe ce i le causéza arangiarea atarei petreceri in criticele inpregiurari si tempuri in cari traimu va fi, dieu, cátu de bine spriginita cá se si póta indepliní maretulu scopu ce si 'lu defige.

Recomandandu-me sum

Basiliu Bratfaleanu,
cassariu.

Mai nou. Foile de dincolo aducu scirea cá guvernulu rusescu a opritu transportulu cailorulu din Russia in Romania si cá in Besarabi'a se concentréza trupe.

„P. Lloyd“ publica o telegrama sensatiunala ce a capetat'o dela Bucuresti „pe la Brasiovu“ (sic!) care díce cá agenti rusi cutriera Moldov'a spre a atíti'a poporulu in contra Regelui si a lui Bratianu. Acést'a este negresitu o scornitura semitici! —

Prim'a societate de Creditu Funciaru Romanu din Bucuresti.

Se aduce la cunoscint'a publica, cá in diua de 6/18 Octobre, anul curentu 1883, se va tiné licitatie in Bucuresti in localulu Societatii Creditulu Funciaru pentru arendarea mosiei Fundat'a si a muntiloru dependinti de densa, situata in Romania, Judetiulu Muscelu, alaturi cu frontier'a Transilvaniei.

Arendarea se face pe termenul de cinci ani, cu incepere dela 23 Aprilie 1884 si pana la 23 Aprilie 1889.

Conditunile licitatiei si ale arendarei se potu vedé la Societate si la Redactiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Susu numit'a mosie impreuna cu muntii este si de vendiare in condituni avantagióse platindu-se pretiulu in rate semestrale.

1—6

Directiunea.

Representatiunile ciclului alu duoilea.

Teatru artisticu alu lui Bergheer

cu
aparitiuni de spirite si fantome
inaintea Portii Vamei.

Program'a in afisiurile ce aparu in tota diu'a.

Partea prim'a:

Aparitiuni originale de spirite si fantome:
„Gnomii din muntele Untersberg.“

Partea a duó'a:

Automati cá ecuilibrísti escelenti.

Partea a trei'a:

Debutulu d-siórei SOFI'A BERGHEER.

Partea a patra'a:

Kalospinthechromokrene

fántana brilianta cu efecte de lumina colorate, plóie de auru, grupe plastice si grot'a (pester'a) Naiadeloru.

Inceputulu la 8 óre sér'a.

Pretiulu locuriloru: Locurile d'inainte (Sperritz) 1 fl. — Stalu I (locu I-u numerotatu) 70 cr. — Stalu II 40 cr. — Galeria 20 cr.

Cursulu la burs'a de Vien'a din 20 Septembrie st. n. 1883

Rent'a de auru un-gara . . . 6% . . . 119.45	m'a de vinu ung. . . 97.25
dto . . . 4% . . . 87.75	Imprumutulu cu premiu ung. . . 112.80
dto de harti'a 5% . . . 86.30	Losurile p. regularea Tisei si a Segedin 109.30
Imprumutulu cailorulu ferate ungare . . . 138.25	Rent'a de harti'a austriaca . . . 78.40
Amortisarea datoriei cailorulu ferate de ostu ung. (1-ma emisiune) . . . 91.—	Rent'a de arg. austr. . . 78.70
dto (II-a emisiune) 112.—	Rent'a de auru austr. . . 99.85
dto (III-a emisiune) 97.—	Losurile din 1860 132.75
Bonuri rurale ungare 99.25	Action. bancii aust-ungare . . . 834.—
dto cu cl. de sortare 98.—	„bancii de creditu ungare . . . 294.25
Bonuri rurale Banat-Timis . . . 98.70	„bancii de creditu austriaca . . . 295.80
dto cu cl. de sortare 97.75	Argentulu . . . —
Bonuri rurale transilvane . . . 98.50	Galbini imperatesei 5.67
Bonuri croato-slav. . . 98.50	Napoleon'd'ori . . . 9.50
Desbagabire p. dij-	Marei 100 imp. germ. 58.55
	Londr'a 10 £ string. 119.90

Cursulu de Bucuresti din 7/19 Septembrie 1883.

Valori	Scadent'a Cupóneloru	Cum-pere	Vinde
5% Rent'a Romana	1 Apr. 1. Oct.	92.—	93.—
6% Oblig. de Stat. convert. rurale	23 Apr. 23 Oct.	100.—	101.—
8% Oblig. domeniale 1871	1 Ian. 1 Iul.	—	—
6% Oblig. cailorulu fer. rom.	1 Iuliu	102.1/2	103.1/2
7% Scrisuri funciare rurale	1 Iul. 1 Ian.	102.1/2	103.—
7% „ „ urbane	idem	102.—	102.1/2
5% Imprum. municipalu	idem	84.—	84.1/2
Oblig. casei de pensiune (lei 300, dobénda 10 lei)	1 Maiu 1 Nov.	232.—	235.—
Losuri municipale (20 lei)	cu premie	32.1/2	33.1/2
Act. Bancii Nationale rom.	1 Ian. 1 Iul.	1375	1390
Auru contra argintu		1.1/2	1.3/4
Auru contra bilete hipotec.		1.1/2	1.3/4
Auru contra bil. de Banca nat. Florini Val. Austr.		2.11	2.12

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipografi'a: Ioanu Gótt si fiu Henriu.